

eläinlajeihin, jotka ovat myös ”erityisiä” omalla tavallaan. Toisaalta teologisen antropologian professori Lluís Oviedo sekä eksegeetti-neurotieteilijä Joel Green korostavat, että kristittyjen käsitys ihmisestä Jumalan kuvana tekee heidän ihmisluonto-näkemyksestään lähtökohdaisesti erilaisen. Ovidon mukaan tieteiden tulee silti rikastaa perinteisiä kristillisen teologian teemoja, joita ovat esimerkiksi vapaus, spirituaaliteetti, sosiaalisuus, rakkaus ja hyveet. Kaikki teologit painottavat, että ollakseen relevanttia teologinen antropologia kaipaa kipeästi tieteellisiä näkökulmia.

Teos on voileipätarjotin (tai sillisalaatti) eri alojen edustajien ajatuksiin ihmisluonnosta. Näkökulmien laajuuden lisäksi positiivista kirjassa on pedagogisuus. Kysymysten ja vastausten vuorottelu pitää lukijan tarkkaavaisena ja lukemisen kevyenä. Aihepiiriin tutustuvalla lukijalle tosin jotkut käsitteet ja teoriat voivat jäädä mysteereiksi. Esimerkiksi sanaa modulaarisuus (teoria, jonka mukaan ihmismielessä on lukuisia eri tehtäviin erikoistuneita järjestelmiä) ei löydy kirjan indeksistä, eikä käsitettä selitetä alaviitteessä. Vaikka teos on tarkoitettu johdannoksi ihmisluontoon liittyviin debatteihin, lukija saattaa tarvita Googlen apua.

Fuentes ja Visala korostavat tieteidenvälisen tutkimuksen tärkeyttä suurten kysymysten edessä. Teoksen tarkoitus on osoittaa, että minäkään yksittäisen alan näkökulma ei riitä ihmisluonnon määrittelemiseen. Tämän tehtävän kirja toteuttaa upeasti. Johdannon ja päätösluvun analyyseistä jää kuitenkin vaikutelma, että Fuentes ja Visala ovat itse pohtineet esittämiään kysymyksiä monisäikeisemmin kuin suurin osa haastateltavista. Kenties miehet tuovat omia näkemyksiään enemmän esille tulevassa kirjassaan *Verbs, Bones, and Brains*.

LARI LAUNONEN, TEOL. MAIST.

MICHAEL S. NORTHCOTT & PETER M. SCOTT (ED.)
Systematic Theology and Climate Change: Ecumenical Perspectives.
New York: Routledge 2014.
179 s.

Ekoteologiassa ilmastonmuutosta on pitkään käsitelty yhtenä ympäristöongelmista, mutta viime vuosina on ilmestynyt nimenomaan ilmastonmuutosta käsittelevää teologiaa. *Systematic Theology and Climate Change* on ensimmäinen teos, jossa asiaa esitellään systemaattisesti eri opinkohtien näkökulmasta. Aiemmin on julkaistu pääosin yksittäisten teologioiden monografioita sekä joitakin laaja-alaisia artikkelikokoelmia. Aktiivisin on ollut toinen tämän kirjan toimittajista Michael S. Northcott, mutta myös muut ekoteologit, kuten Sallie McFague, ovat kirjoittaneet ilmastonmuutoksesta.

Kirja on syntynyt tarpeeseen. Toimittajien mukaan ilmastonmuutosta koskeva eettinen keskustelu on hyvällä mallilla, mutta systemaattisen teologian näkökulma on puuttunut. Tarpeeseen päätettiin vastata monen teologin yhteisvoimin ekumeeniselta pohjalta. Kullakin luvulla on eri kirjoittaja, ja kirjoittajat edustavat useita eri kirkkokuntia.

Kirja rakentuu muiden systemaattisen teologian esitysten tyyliin niin, että kullekin kristillisen opin pääkohdalle on oma lukunsa. Käsitellyt opinkohdat ovat kolminaisuus, kristologia, Pyhä Henki, luominen, luodut olennot, ihmisuus, synti ja pelastus, kirkko sekä eskatologia. Kirjoittajat keskustelevat laajasti muiden teologioiden kanssa, mikä näkyy runsaina alaviitteinä. Muutenkin kirja näyttää olevan suunnattu etupäässä akateemiselle yleisölle. Opinkohtien käsittely on perusteellista ja lukijan oletetaan tuntevan systemaattista teologiaa.

Kirja edustaa modernia kontekstuaalista ekoteologiaa siinä, että kirjoittajia yhdistävänä lähtökohtana

on huoli ilmastonmuutoksesta ja pyrkimys vastata sen asettamaan haasteeseen teologian keinoin. Teologiaa ohjaa näin päämäärä hillitä ilmastonmuutosta. Päämäärän hallitsevuus vaihtelee eri kirjoittajien luvuissa. Osa vetää johtopäätöksiä ilmastonmuutoksen suhteen klassisen teologian pohjalta, toisten teologista ajattelua leimaa pragmatismi: se mikä saa aikaan mahdollisimman paljon toimintaa ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, on hyvää teologiaa. Jälkimmäinen näky erityisesti viimeisessä, eskatologiaa käsittelevässä luvussa, jossa Stefan Skrimshire pitää tuonpuoleiseen kohdistuvaa toivoa eskapistisena. Hän hahmottelee eskatologiaa, joka saisi aikaan mahdollisimman paljon käytännön toimintaa. Tiukka tämänpuoleiseen keskittyminen eskapistin pelossa ei ole harvinainen ilmiö ekoteologiassa, mutta sitä voidaan kritisoida hyppynä ääripäästä toiseen.

Kirjan johdannossa ilmoitettuna tarkoituksena on pohtia, millaisia seurauksia ilmastonmuutosta koskevalla tutkimustiedolla on kristillisille opeille. Tämän kirjoittajat tekevätkin arvioidessaan vastuullaan olevia opinkohtia ilmastonmuutoksen valossa. Esimerkiksi Timothy Gorringer kolminaisuus-luvussaan korostaa kolminaisuuden sisäistä relationaalisuutta mallina maan päällä toteutettavalle elämäntavalle. Oppia välttämättömästä talouskasvusta, joka osaltaan aiheuttaa ilmastonmuutosta, hän pitää epäjumalana. Toisena esimerkkinä Celia Deane-Drummond pohjaa luomista käsittelevän lukunsa Tuomas Akvinolaisen kirjoituksiin. Hän käsittelee erityisesti tyhjistä luomista. Tämän pohjalta hän korostaa kaiken riippuvuutta Jumalasta, mutta on toisaalta sitä mieltä, että luoduille olennoille annetun autonomian takia vastuu ilmastonmuutoksesta on ihmisillä.

Vastauksena ilmastonmuutokseen ja sen ekosysteemiin laajalti kohdistuviin seurauksiin kirjaan

on otettu uutena opinkohtana oppi luoduista olennoista (creatures). Tätä käsittelevän luvun on kirjoittanut Rachel Muers, joka jakaa luodut kolmeen ryhmään: taivaat, ilmas- to ja sää; maa ja kasvit sekä eläimet (muut kuin ihminen). Erityisesti tai- vaiden käsittely on yllättävää ja kiin- nostavaa. Taivaita on perinteisesti pidetty luomakunnan osana, johon ei voi vaikuttaa mutta joka vaikut- taa kaikkeen – jopa niin, että tai- vas ja ylliluonnolliset toimijat liitty- vät kiinteästi yhteen. Ilmastonmuu- tos muuttaa tätä asetelmaa olennai- sesti.

Ilmastonmuutoksen teologia näyttää olevan nouseva haara eko- teologiassa. On odotettavissa, et- tä ilmastonmuutos pysyy merkittä- vänä julkisen keskustelun aiheena vielä pitkään, eikä aiheen teologi- nen käsittelykään varmasti lopu tä- hän. *Systematic Theology and Clima- te Change* on laadukas kontribuutio ajankohtaiseen aiheeseen ja on erittäin suositeltava teos asiasta kiin- nostuneille.

PIIA RYTIÄ, TEOL. KAND.

THOMAS MCAVOY *Jessie's Miracle*. Washington: Barclay Bryan Press 2009. 220 s.

Massachusettsin ja Marylandin yli- opistojen emeritusprofessori Tho- mas McAvoy kirjoitti syöpään menehtyneen vaimonsa muistoksi teoksen *Jessie's Miracle*. Kirja pyrkii olemaan yhtäaikaaisesti elämäker- rallinen kuvaus kamppailusta syö- pään vastaan, raportti syöpähoitojen kehittymisestä sekä teologis-uskon- nonfilosofinen tutkielma sairauden sisältämästä teodikea-ongelmasta.

Kolmenkymmenenyhdeksän avioliittovuoden jälkeen McAvoy'n puoliso sai diagnoosin harvinaises- ta pseudomyxoma peritonei (vatsa-

kalvonontelon valehyytelökasvain) -syövästä. Tilastollisesti uusia tapa- uksia todetaan vuosittain noin yk- si miljoonaa asukasta kohti. Nimes- tään huolimatta teos ei ole kuvausta ihmeperantumisesta: rouva McAvoy'n 2003 havaittu syöpä johti kuole- maan jo seuraavana vuonna.

Professori McAvoy on halunnut aktiivisesti tukea harvinaisen syö- vän tutkimusta ja hoitomenetelmi- en kehittämistä. Oman käsityksen- sä mukaan hän on kyennyt merkit- tävästi auttamaan kemisti-insinöö- rin osaamisellaan pseudomyxoman lääketieteellisiä tutkijoita, kuten Ar- mando Sardia ja Andre Dubois'ta; sen sijaan kirurgian ja vatsaontelon- sisäisen huuhtelun yhdistävän ns. HIPEC-hoidon kehittänyttä Paul Su- garbakeria hän ei koskaan onnistu- nut tapaamaan. McAvoy pystyi mie- lestään osoittamaan tutkimuksillaan todeksi hypoteesinsa, että sairaus on mikro-organismien aiheuttama.

Teoksen mielenkiintoisin osa on otsikoitu kysymyksellä "Miksi?" Vai- monsa sairauden myötä taustaltaan harras katolilainen McAvoy joutui pohtimaan, miksi sairauksia ylipään- sä esiintyy luomakunnassa. Näihin tutkisteluihin häntä innosti erityises- ti St. John Newmanin kirkon maa- nantai-iltojen keskusteluryhmä se- kä Joseph Kellyn teos *The Problem of Evil in the Western Tradition: From the Book of Job to Modern Genetics*. McAvoy on tyytymätön perinteiseen dis- tinktioon moraalisen ja luonnollisen pahan välillä. Kriittisessä Vanhan tes- tamentin luomiskertomusten tar- kastelussaan hän päätyy näkemyk- seen, ettei luonnollista pahaan sanan varsinaisessa merkityksessä voi olla olemassa, vaan siihen luettavat asi- at ovat kuuluneet alusta lähtien Ju- malan luomistyön piiriin.

Kellyn ohella pohdintojen in- noittajana oli Rabbi Harold Kush- nerin teos *When Bad Things Hap- pen to Good People*. Kushnerin mu- kaan Jumalaa rajoittavat luonnon lait, ihmisluonnon evoluutio ja mo- raalinen vapaus. Luonnontieteilijän maailmankuvansa pohjalta McAvoy

on vakuuttunut, että universumilla on täytynyt olla alkuketkensä. Kos- mologisen ja astronomisen tietä- myksensä perusteella hän päätte- lee, että Suuri Pamaus ja kaikki sen tuottama viittaa kiistattomasti kohti universumin Luoja.

McAvoy tunnustautuu teistisen evoluution ja antrooppisen periaat- teen kannattajaksi. Hänen mieles- tään evoluutiossa on havaittavissa optimalisointi, joka tähtää eloonjää- misen maksimointiin. Sosiobiologi Michael Ruseen tukeutuen McAvoy pitää moraalista altruismia biologis- ta altruismia vanhempana. Luon- nonvalinta näyttää näin johtavan ihmisiä osoittamaan epäitsekkyyt- tä toisiaan kohtaan; tämä evoluti- vinen optimalisointi on hänen mu- kaansa ihmiskunnan korkein ihanne. Vaikka geeneihimme on rakennet- tu biologinen pyrkimys eloonjää- miseen, sen lopullinen saavuttami- nen on kuitenkin fyysisesti mahdo- tonta. McAvoy'n mielestä kristillisen ylösnousemususkon lupaus ikui- sesta elämästä toimii täyttymykse- nä tälle pyrkimykselle. Kun kosmiset parametrit on viritetty elämää var- ten ja evoluutio puolestaan älyllistä elämää varten, uskonto tarjoaa kei- non virittyä ikuisen elämän saavut- tamiseen.

Insinöörin logiikkaa soveltaen McAvoy vertaa luonnollisen pahan ongelmaa auton suunnitteluun: niin kuin siinä on tehtävä kompro- misseja turvallisuus-, energiansääs- tö- ja kustannustekijöiden kesken, samoin Jumala on joutunut tasa- painoilemaan luomistyössään. Näin fyysinen maailma on väistämättö- mästi epätäydellinen. Silti Jumala on McAvoy'n mielestä luonut par- haan mahdollisen maailman. Vapaa tahto on hänestä Jumalan korkein lahja ihmiselle, ja vapauden periaate näyttäytyy kaikessa luomakunnas- sa. McAvoy'n mielestä kvanttime- kaniikan havainnot deterministis- ten lakien korvautumisesta tilastol- lisilla laeilla vahvistavat tämän. Evo- luutio edellyttää mutaatioita, mutta mutaatioiden seurauksena voi olla